

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Radana Malíka a JUDr. Jaroslava Hubáčka v právní věci stěžovatelky **D. B.**, zastoupené Mgr. Matúšem Bónou, advokátem se sídlem v Brně, Novobranská 14, za účasti **Ministerstva vnitra**, se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 13. 5. 2005, č. j. 24 Az 1/2005 – 63,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 13. 5. 2005, č. j. 24 Az 1/2005 – 63, byla zamítnuta žaloba stěžovatelky proti rozhodnutí Ministerstva vnitra (dále jen „ministerstvo“) ze dne 10. 2. 2004, č. j. OAM-14/VL-07-04-2004, jímž bylo rozhodnuto o neudělení azylu stěžovatelce podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“) a současně bylo rozhodnuto, že se na stěžovatelku nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Krajský soud v odůvodnění rozsudku uvedl, že stěžovatelka označila za důvod žádosti o udělení azylu problémy v zemi původu, kde se nacházela ve svízelné ekonomické situaci, kdy neměla po odchodu ze společné domácnosti s manželem kde bydlet a neměla ani stálou práci. Navíc má obavu ze svého věřitele, který jí půjčil finanční prostředky, které zatím není schopna vrátit. Jiné potíže v zemi původu neměla. Uvedené problémy však podle názoru krajského soudu za důvod pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu považovat nelze. V průběhu správního řízení ani v žalobě stěžovatelka neuvedla žádný konkrétní důvod, který by mohl vést k aplikaci ustanovení § 14 zákona o azylu. Námitku stěžovatelky týkající

se humanitárního azylu proto krajský soud nepovažoval za důvodnou. Krajský soud neshledal v jejím případě ani existenci překážek vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Vzhledem k tomu, že námitka stěžovatelky týkající se citovaného ustanovení nebyla více konkretizována a ministerstvo se této otázce v odůvodnění napadeného rozhodnutí podrobně věnovalo, nepovažoval krajský soud ani tuto námitku za důvodnou.

Proti tomuto rozsudku podala stěžovatelka v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., v níž namítala, že ministerstvo ani krajský soud nevzaly v úvahu její skutková tvrzení týkající se právě kořenů příčin, jež ji vedly k odchodu z vlasti. Tyto bezprostřední příčiny snad samy o sobě mají povahu hospodářskou, ale vyplývají z celkové situace v oblasti ochrany a dodržování základních lidských práv v zemi jejího původu. Stěžovatelčiny obtíže se od samého počátku odvíjí od postavení ženy v její vlasti. Její manželství se ocitlo v krizi vrcholící zacházením s ní způsobem ponižujícím lidskou důstojnost a vyvolávajícím obavy o zdraví a život. V její vlasti jsou rozvody manželství sice legální a dostupné, avšak s ohledem na silné rodinné vazby zvýrazněné nerozvinutou infrastrukturou v podmínkách velmi sporadického osídlení, a silný vliv kulturních tradic, neznamená ani rozvod manželství faktické řešení osobní situace ženy. Před šikanózním jednáním ze strany bývalého partnera, morálním a ekonomickým vydíráním klanem rodinných příslušníků, eventuelně i přímým násilím, není žena vůbec chráněna a vzhledem k hospodářským, kulturním a zeměpisným poměrům není reálně možné, aby se přestěhovala do jiného sídla mimo dosah takových projevů vůči sobě nebo i kdyby se jí to zdařilo, byla by bez dostatečného ekonomického zázemí. Tento faktický stav spojený s nerovnoprávností a nedostatečnou ochranou žen je podle zkušeností stěžovatelky veřejnou mocí v zemi jejího původu trpěn, aniž by např. i obětem domácího násilí byla poskytnuta základní pomoc a ochrana. Stěžovatelka je tedy přesvědčena, že v zemi jejího původu byla veřejnou mocí trpěna její diskriminace a přímé útoky proti její fyzické a psychické integritě z důvodu jejího pohlaví, tj. na základě příslušnosti k určité sociální skupině. Má za to, že krajský soud po právní stránce nesprávně hodnotil otázku důvodnosti její žádosti o poskytnutí ochrany formou azylu. Proto se domáhala zrušení napadeného rozsudku a přiznání kasační stížnosti odkladného účinku.

Ministerstvo ve vyjádření ke kasační stížnosti popřelo její oprávněnost, neboť jak správní rozhodnutí, tak i rozsudek krajského soudu byly vydány v souladu s právními předpisy, a odkázalo na obsah správního spisu, zejména na vlastní podání a výpovědi stěžovatelky učiněná ve správním řízení. Stěžovatelka v průběhu správního řízení neuvedla žádný důvod své žádosti, který by se dal podřadit taxativně vymezeným důvodům udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. Ministerstvo se dostatečně vypořádalo s jejími tvrzeními o údajných potížích ve vlasti a shledalo je azylově irelevantními. Proti činnosti soukromé osoby se stěžovatelka nebránila postupem podle mongolského právního řádu, tj. neobrátila se na státní orgány země původu se žádostí o pomoc. Jednání zmíněné soukromé osoby nelze tudíž přičítat mongolskému státu. Ekonomické, bytové problémy ani snaha o legalizaci pobytu na území České republiky nejsou v žádném případě důvodem udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. Proto ministerstvo navrhlo zamítnutí kasační stížnosti a nepřiznání odkladného účinku pro nedůvodnost.

Nejvyšší správní soud přezkoumal na základě kasační stížnosti napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnila stěžovatelka v podané kasační stížnosti a přitom sám neshledal vady uvedené v odstavci 3 citovaného ustanovení, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Podle § 12 zákona o azylu se azyl udělí cizinci, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že je buď pronásledován za uplatňování politických práv a svobod a nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

Z citovaného ustanovení vyplývá, že podmínky pro udělení azylu splňuje cizinec, je-li ve vztahu k jeho osobě zjištěno, že je pronásledován, respektive má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů uplatňování určitých politických práv a svobod či politických názorů nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu příslušnosti k určité skupině obyvatel (rasové, náboženské, národnostní, sociální). Za pronásledování se pro účely zákona o azylu považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem ochranu před takovým jednáním zajistit. Pronásledováním však není ani případný masový výskyt negativních jevů v určité zemi nebo její části za předpokladu, že nejde o součást státní politiky.

Stěžovatelka v žádosti o udělení azylu i následně při pohovoru uvedla, že naposledy v Mongolsku pracovala v období roku 1999 a 2000, manžel byl alkoholik, když se napil, žádal po ní peníze, bil ji a nechtěl ji pouštět do práce. V důsledku opakovaných absencí byla ze zaměstnání propuštěna. Našla si jinou práci, ale znovu ji tam našel manžel a dělal potíže. Požádala tedy o rozvod, záležitost je v řešení, ještě nebyla úředně rozvedena. Našla si inzerát a za pomoci zprostředkovatelky odcestovala v říjnu 2003 do České republiky za prací. Pracovala, měla vízum k pobytu, ale poté co jí vypršela platnost víza obdržela od cizinecké policie zákaz pobytu a vyhoštění. Do vlasti se nevrátila, protože neměla finanční prostředky na úhradu cestovních výloh. V případě svého návratu do Mongolska se obává ekonomických obtíží, absence bydlení a problémů s manželem. Dále uvedla, že má v zemi původu dluh a věřitel jí oznámil, že pokud mu peníze nevrátí, tak si na ni bude stěžovat a nechá ji zavřít. Jiné problémy ve vlasti neměla, výslovně vyloučila i potíže se státními orgány v Mongolsku. O azyl žádala, aby mohla v České republice i nadále pobývat, pracovat a vydělat si peníze na zaplacení dluhu.

Stěžovatelkou tvrzené problémy se soukromou osobou v Mongolsku za situace, kdy nevyužila možnosti ochrany ze strany státních orgánů v zemi původu, nemohou být bez dalšího hodnoceny jako pronásledování z důvodů stanovených v ustanovení § 12 zákona o azylu, což také v souladu se zákonem dovodilo jak ministerstvo, tak krajský soud. Pokud stěžovatelka tvrdila, že v domovském státě byla veřejnou mocí trpěna její diskriminace a přímé útoky proti její fyzické a psychické integritě z důvodu jejího pohlaví, tj. příslušnosti k určité sociální skupině, nejedná se o sociální skupinu ve smyslu § 12 zákona o azylu. Sociální skupinu ve smyslu tohoto ustanovení tvoří osoby podobného společenského původu nebo postavení, obdobných majetkových poměrů, společenských obyčejů apod. Příslušnost k ní se stává důvodem pronásledování zpravidla tehdy, když její politická nebo názorová orientace, minulost nebo hospodářská činnost jejich členů či samotná její existence jsou považovány za neloajální vůči státu či jeho exekutivě. U žen pronásledovaných ze strany manželů či partnerů se proto o sociální skupinu nemůže jednat. V této souvislosti nelze také přehlédnout, že stěžovatelka žádost o azyl podala až v době, kdy jí vypršela platnost víza k pobytu a obdržela správní vyhoštění, z čehož vyplývá, že její tvrzení o existenci důvodů pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu jsou účelová. Stěžovatelce

totiž nic nebránilo v tom, aby o azyl požádala bezprostředně po vstupu na území naší republiky. Subjektivní právo na azyl je právem na nezbytnou ochranu v případě pronásledování nebo odůvodněného strachu před pronásledováním, ale nikoliv právem vybrat si zemi, v níž chce cizinec žít a pracovat a kde si chce legalizovat tímto způsobem pobyt.

Ke stěžovatelkou tvrzeným skutečnostem, že postavení žen v její vlasti je nerovnoprávné, není zajištěna jejich dostatečná ochrana a tento faktický stav je veřejnou mocí trpěn, Nejvyšší správní soud nepřihlédl, neboť porovnáním obsahu žaloby a kasační stížnosti zjistil, že tyto skutečnosti byly v kasační stížnosti uvedeny nově, tj. poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí (§ 109 odst. 4 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud proto z důvodů výše uvedených kasační stížnost podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl. Ve věci rozhodl v souladu s § 109 odst. 1 s. ř. s., podle něhož rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, když neshledal důvody pro jeho nařízení.

O stěžovatelkou podaném návrhu, aby kasační stížnosti byl přiznán odkladný účinek podle ust. § 107 s. ř. s., Nejvyšší správní soud nerozhodl, neboť se jedná o věc, která byla vyřízena v souladu s ust. § 56 odst. 2 ve spojení s § 120 s. ř. s. přednostně.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1, věta první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatelka v řízení úspěch neměla, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení a ministerstvu žádné náklady s tímto řízením nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. prosince 2005

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu